

IZABELA KRASIEJKO, MAŁGORZATA CICZKOWSKA-GIEDZIUN, *Pedagogiczne aspekty pracy asystenta rodziny. Między wsparciem rodziny a ochroną dziecka przed krzywdzeniem*, Warszawa: Difin, 2024, ss. 197. ISBN: 978-83-8270-278-1.

DOI: <https://doi.org/10.18290/rped25174.10>

Asystent rodziny jest profesją wpisującą się w system polityki społecznej oraz obszar pracy socjalnej (Skałbania, 2017). Polega na świadczeniu

[...] okresowego wsparcia rodzinie, która z różnych przyczyn [...] ma problemy z wypełnianiem funkcji rodzinnych. Wsparcie udzielane rodzinie polega na stosowaniu takich form i metod pracy, które docelowo mają doprowadzić do zmiany jej aktualnej sytuacji oraz osiągnięcia podstawowego poziomu stabilności życiowej (Zawada, 2024, s. 100).

Asystent rodziny udziela zwłaszcza wsparcia informacyjnego, instrumentalnego i emocjonalnego (zob. Kawula, 2012), przy czym poszczególne rodzaje wsparcia na ogół są świadczone w sposób równoległy (Zawada, 2024). Zagadnieniom zawodu i pracy asystentów rodziny poświęcono w Polsce w ostatnich kilkunastu latach wiele publikacji naukowych (zob. np. Malinowski, 2011; Krasiejko, 2013; Bielecka, 2014; Kowalczyk, 2015; Zmysłowska, 2020). W obszar tych dociekań wpisuje się książka Izabeli Krasiejko i Małgorzaty Ciczkowskiej-Giedziun pod tytułem: *Pedagogiczne aspekty pracy asystenta rodziny. Między wsparciem rodziny a ochroną dziecka przed krzywdzeniem*, która została opublikowana w 2024 r. nakładem wydawnictwa Difin. Recenzowana praca liczy 197 stron. Składają się na nią: wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie i bibliografia.

Jak autorki piszą we wstępie:

Niniejsza monografia jest [...] poświęcona pedagogicznym aspektom pracy asystenta rodziny. Asystent rodziny znajdzie tu inspiracje dotyczące prowadzenia spotkań z rodzinami, które mają na celu poszerzyć ich wiedzę dotyczącą potrzeb i możliwości dzieci w różnym wieku, jak również wzmocnić więzi rodzic – dziecko (s. 8).

Rozdział pierwszy (s. 11–60) obejmuje ogólne rozważania dotyczące pedagogicznego wymiaru pracy asystentów rodziny. Autorki – odwołując się do bogatej i trafnie dobranej literatury naukowej – przedstawiły w nim zagadnienia związane z takimi kategoriami pedagogicznymi, jak opieka, wychowanie, wsparcie

społeczne oraz podmiotowość. Poruszyły również problem diagnozy pedagogicznej, a także ważniejsze kwestie dotyczące pedagogizacji rodziców w praktyce zawodowej asystenta rodziny.

Rozdział drugi (s. 61–74) to krótki, ale treściwy wykład na temat etapów rozwoju dziecka – od wczesnego dzieciństwa do późnej adolescencji. Zawiera on również ważne wskazówki, które odnoszą się do działań z obszaru wychowania i opieki.

Szczególnie istotny – z punktu widzenia poruszonej w pracy problematyki – jest rozdział trzeci (s. 75–122). Obejmuje on kolejno zagadnienia dotyczące: kształtowania więzi z niemowlęciem, wzmacniania samoregulacji dziecka w wieku przedszkolnym, umacniania więzi w rodzinie z dzieckiem w wieku szkolnym, wspierania adolescentów w pracy nad samoregulacją.

W rozdziale czwartym (s. 123–144) podjęto (tak bardzo aktualną) problematykę dziecka krzywdzonego. Wskazano na czynniki ryzyka wystąpienia zjawiska krzywdzenia dziecka, zwrócono uwagę na formy przemocy wobec dzieci oraz ich symptomy, wreszcie scharakteryzowano standard ochrony osób małoletnich (tj. zbiór zasad, jakie są pomocne w tworzeniu bezpiecznego oraz przyjaznego środowiska w placówkach edukacyjnych bądź innych instytucjach, które działają na rzecz dzieci). Jak słusznie zauważyły autorki:

[...] ważne jest, aby w sytuacji wystąpienia ryzyka przemocy w rodzinie jak najszybciej podjąć działania zmierzające do wsparcia rodziny, wykluczenia zachowań dysfunkcyjnych oraz umożliwić sprawowanie opieki nad dzieckiem poprzez pokonanie problemów, które uniemożliwiały prawidłowe wykonywanie zadań opiekuńczych i wychowawczych (s. 144).

W rozdziale piątym (s. 145–176) przedstawiono wybrane koncepcje dotyczące opieki i terapii dziecka z traumą rozwojową. Punktem wyjścia podjętych analiz było omówienie przyczyn oraz symptomów zaburzeń posttraumatycznych występujących u dzieci i młodzieży. Następnie zostały scharakteryzowane główne warunki opieki nad dzieckiem z zaburzeniami posttraumatycznymi. W dalszej kolejności zaprezentowano m.in. schemat pracy z dzieckiem z traumą rozwojową wedle koncepcji PACE Dana Hughesa, a także schemat pracy z dzieckiem z traumą rozwojową wedle modelu neurosekwencyjnego Bruce’a Perry’ego.

Wiele cennych spostrzeżeń zawiera końcowa część opracowania (s. 177–183). Autorki podkreśliły w niej, że skuteczne wsparcie rodziny oraz równocześnie ochrona dziecka przed krzywdzeniem zależą od współpracy międzyresortowej (pomoc społeczna, edukacja, ochrona zdrowia, wymiar sprawiedliwości), międzysektorowej oraz międzyorganizacyjnej. Stwierdziły ponadto, że w celu usprawnienia działań rozmaitych specjalistów warto wzmocnić na terenie gmin i powiatów

współpracę instytucji pomocy społecznej z innymi podmiotami, m.in. z policją, placówkami edukacyjnymi, instytucjami kultury.

Monografia Izabeli Krasiejko i Małgorzaty Ciczekowskiej-Giedziun to interesujące i rzetelnie przygotowane (z wykorzystaniem bogatej i aktualnej literatury przedmiotu) źródło wiedzy na temat pedagogicznych aspektów pracy asystenta rodziny. Książka ma przejrzystą strukturę. W większości napisana jest przystępnym językiem. Jej lekturę ułatwia obszerna bibliografia. Jak podają autorki (s. 9), ich publikacja adresowana jest nie tylko do asystentów rodziny, lecz także do pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Z pewnością sięgną po nią również nauczyciele akademicy i studenci.

Dr Tomasz Różański

Badacz niezależny

e-mail: tomrozan@wp.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3396-0916>

BIBLIOGRAFIA

- BIELECKA, E. (2014). Asystent rodziny w przestrzeni życia i funkcjonowania rodziny. W: K. Głąbicka i M. Gościńiewicz (red.), *Praca socjalna z młodzieżą opuszczającą placówki opiekuńczo-wychowawcze i ich rodziną* (s. 153–173). Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.
- KAWULA, S. (2012). *Pedagogika społeczna dzisiaj i jutro*. Toruń: Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”.
- KOWALCZYK, B. (2015). Asystent rodziny, pracownik socjalny – jeden zawód? Refleksje na marginesie standardów pracy socjalnej z rodziną. W: B. Chrostowska, M. Dymowska i M. Zmysłowska (red.), *Rodzina wobec problemów i wyzwań współczesności. W poszukiwaniu rozwiązań* (T. 2, s. 269–283). Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.
- KRASIEJKO, I. (2013). *Zawód asystenta rodziny w procesie profesjonalizacji. Wstęp do teorii i praktyki nowej profesji społecznej*. Toruń: Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”.
- KRASIEJKO, I., i CICHKOWSKA-GIEDZIUN, M. (2024). *Pedagogiczne aspekty pracy asystenta rodziny. Między wsparciem rodziny a ochroną dziecka przed krzywdzeniem*. Warszawa: Difin.
- MALINOWSKI, J. A. (2011). Role, funkcje i zadania asystenta rodzinnego. W: A. Żukiewicz (red.), *Asystent rodzinny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki i pomocy do wsparcia* (s. 37–49). Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- SKAŁBANIA, B. H. (2017). Asystent rodziny. W: A. A. Zych (red.), *Encyklopedia starości, starzenia się i niepełnosprawności* (T. 1, s. 118–120). Katowice: Thesaurus Silesiae.
- ZAWADA, A. (2024). Asystent rodziny – współczesna forma wsparcia rodzin wieloproblemowych. *Praca Socjalna*, 39(3), 95–117. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0054.7134>
- ZMYŚŁOWSKA, M. (2020). Asystent rodziny w meandrach pieczy zastępczej – perspektywa pracy z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w środowisku zastępczym. *Praca Socjalna*, 35(5), 138–154. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.4443>